

Comisia
Europeană

Monitorul educației și formării 2024

ROMÂNIA

Contactați UE

Europe Direct este un serviciu care vă oferă răspunsuri la întrebările privind Uniunea Europeană. Puteți accesa acest serviciu:

- apelând numărul gratuit 00 800 6 7 8 9 10 11 (unii operatori pot taxa aceste apeluri);
- apelând numărul standard: +32 22999696; sau
- folosind formularul: https://european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_ro.

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2024

© Uniunea Europeană, 2024

Politica de reutilizare a documentelor Comisiei Europene este pusă în aplicare în baza Deciziei 2011/833/UE a Comisiei din 12 decembrie 2011 privind reutilizarea documentelor Comisiei (JO L 330, 14.12.2011, p. 39).

Cu excepția cazului în care se prevede altfel, reutilizarea prezentului document este autorizată în temeiul unei licențe Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Aceasta înseamnă că reutilizarea este autorizată, cu condiția ca sursa documentului să fie recunoscută și să fie indicate orice modificări.

Pentru orice utilizare sau reproducere a unor elemente care nu sunt deținute de Uniunea Europeană, este posibil să fie necesară solicitarea permisiunii directe de la titularii drepturilor respective.

HTML	ISBN 978-92-68-19233-7	ISSN 2466-9997	doi:10.2766/737325	NC-AN-24-023-RO-Q
PDF	ISBN 978-92-68-19231-3	ISSN 2466-9997	doi:10.2766/493385	NC-AN-24-023-RO-N
PRINT	ISBN 978-92-68-19232-0	ISSN 2466-9989	doi:10.2766/36580	NC-AN-24-023-RO-C

Monitorul educației și formării 2024

ROMÂNIA

Rapoartele de țară din cadrul Monitorului educației și formării prezintă și evaluează principalele evoluții recente și în curs ale politicilor la toate nivelurile de educație din cele 27 de state membre ale UE. Ele oferă cititorului o perspectivă aprofundată asupra performanței țărilor în ceea ce privește țintele la nivelul UE convenite în cadrul spațiului european al educației. Se bazează pe cele mai recente dovezi disponibile.

Secțiunea Indicatori cheie oferă o prezentare statistică a principalilor indicatori privind educația și formarea.

Secțiunea 1 se axează pe învățarea pentru durabilitate.

Secțiunea 2 cuprinde educația timpurie

Secțiunea 3 se referă la politicile privind educația școlară.

Secțiunea 4 cuprinde învățământul vocațional și tehnic.

Secțiunea 5 analizează măsurile din învățământul superior.

Secțiunea 6 cuprinde învățarea în rândul adulților.

Rapoartele de țară din cadrul Monitorului educației și formării au fost elaborate de Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură a Comisiei Europene, utilizând contribuții din partea Direcției Generale Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune și a CEDEFOP.

Documentul a fost finalizat la 4 octombrie 2024

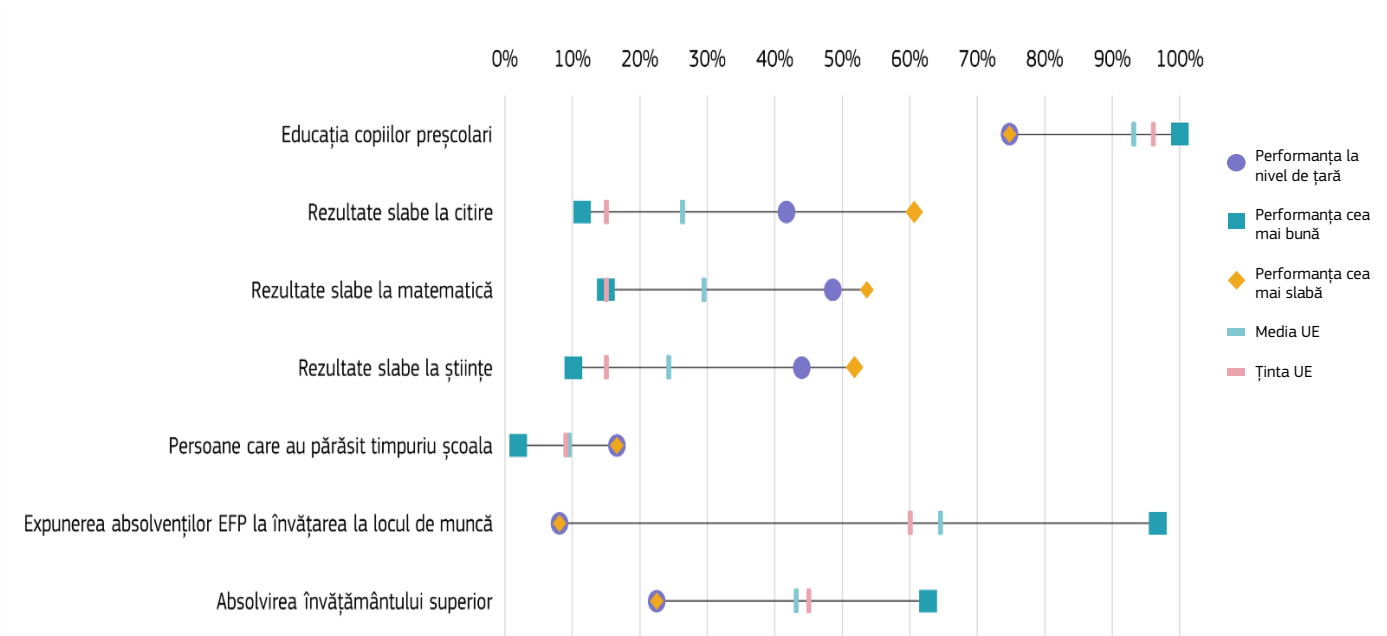
Mai multe date de bază sunt disponibile la adresa: op.europa.eu/etm

Indicatori-cheie

		România		UE		
		2013	2023	2013	2023	
Ținte la nivelul UE		Țintă pentru 2030				
Participarea la educația timpurie (de la vârsta cuprinsă între 3 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară) ¹	≥ 96 %	84.1%	74.8% ²²	91.8%	93.1% ^{22, d}	
Elvi de clasa a opta având competențe digitale scăzute ²	< 15%	:	:	:	:	
Tineri în vârstă de 15 ani având competențe scăzute la ³ :	Citire	< 15%	37.3% ^{12,00}	41.7% ²²	18.0% ¹²	26.2% ²²
	Matematică	< 15%	40.8% ¹²	48.6% ²²	22.1% ¹²	29.5% ²²
	Științe	< 15%	37.3% ¹²	44.0% ²²	16.8% ¹²	24.2% ²²
Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare (vârsta 18-24 de ani) ⁴	< 9 %	17.3%	16.6%	11.8%	9.5%	
Expunerea absolvenților EFP la învățarea la locul de muncă ⁵	≥ 60% (2025)	:	8.1%	:	64.5% ^b	
Absolvirea învățământului terțiar (vârsta 25-34 de ani) ⁶	≥ 45 %	24.4%	22.5%	35.1%	43.1%	
Participarea adulților la activitățile de învățare (vârsta 25-64 de ani) ⁷	≥ 47 % (2025)	6.9% ¹¹	19.1% ^{22, b}	34.4% ^{11, b}	39.5% ²²	
Alți indicatori contextuali						
Indicator de echitate (puncte procentuale) ⁸		:	488 ²²	:	24.1 ²²	
Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare (vârsta 18-24 de ani) ⁹	Persoane autohtone	17.4%	16.6%	10.7%	8.2%	
	Persoane născute în UE	:	:	25.0%	21.0%	
	Persoane născute în afara UE	:	:	26.7%	21.6%	
Absolvirea învățământului secundar superior (vârsta 20-24 de ani, ISCED 3-8) ¹⁰		80.3%	81.3%	80.9%	84.1%	
Absolvirea învățământului terțiar (vârsta 25-34 de ani) ¹³	Persoane autohtone	24.3%	22.4%	36.4%	44.2%	
	Persoane născute în UE	:	:	31.1%	40.2%	
	Persoane născute în afara UE	:	:	24.6%	37.1%	
Ponderea cadrelor didactice (ISCED 1-3) care au vârsta de cel puțin 55 de ani ¹⁴		19.4% ¹⁵	16.3% ²²	23.4% ¹⁵	24.8% ²²	
Investiții în educație ¹⁶	Cheltuieli publice pentru educație ca procent din PIB	2.8%	3.2% ²²	4.9%	4.7% ²²	
	Cheltuieli publice pentru educație ca pondere din totalul general al cheltuielilor administrațiilor publice	7.8%	8.1% ²²	9.9%	9.5% ²²	

Surse: 1 = Eurostat, [educ_uoe_enra21]; 2 = IEA (ICILS 2018); 3 = OCDE (PISA); 4 = Eurostat, [edat_lfse_14]; 5 = Eurostat, [edat_lfs_9919]; 6 = Eurostat, [edat_lfse_03]; 7 = Eurostat, Ancheta privind educația adulților (participarea la educație și formare, cu excepția formării la locul de muncă); 8 = Calculele Comisiei Europene (Centrul Comun de Cercetare) pe baza datelor PISA 2022 ale OCDE; 9 = Eurostat, [edat_lfse_02]; 10 = Eurostat, [edat_lfse_03]; 13 = Eurostat, [edat_lfs_9912]; 14 = Eurostat, [educ_uoe_perp01], 16 = Eurostat, [gov_10a_exp]. Informații suplimentare pot fi consultate în [setul de instrumente al monitorului](#). Observații: indicatorul utilizat (ECE) se referă la programele de educație și îngrijire timpurie care sunt luate în considerare pentru Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED) ca fiind „educaționale” și, prin urmare, constituie primul nivel de educație în cadrul sistemelor de educație și de formare – ISCED nivelul 0; indicatorul de echitate arată decalajul în ceea ce privește ponderea rezultatelor slabe la citire, matematică și științe (combinat) în rândul tinerilor în vârstă de 15 ani, între cel mai scăzut și cel mai înalt nivel al statutului socioeconomic; b = întrerupere a seriilor cronologice, d = definiția diferă, p = provizoriu, u = fiabilitate scăzută, : = nu există date disponibile, 11 = 2011, 12 = 2012, 15 = 2015, 18 = 2018, 22 = 2022.

Poziția în raport cu țările cu performanțele cele mai bune și cu țările cu performanțele cele mai slabe

Sursa: DG Educație, Tineret, Sport și Cultură, pe baza datelor furnizate de Eurostat (LFS, 2023; UOE, 2022) și OCDE (PISA, 2022).

1. Învățarea pentru durabilitate

România a intensificat recent măsurile de facilitare a învățării pentru durabilitate. În ianuarie 2023, România a adoptat Strategia Națională privind Educația pentru mediu și schimbări climatice 2023-2030. Deși planul de acțiune aferent este încă în curs de elaborare, obiectivul este de a oferi un program național care să îi ajute pe elevi să își dezvolte cunoștințele, competențele și comportamentele necesare acțiunilor pentru atenuarea și adaptarea la schimbările climatice și pentru promovarea protecției mediului (Ministerul Educației, 2023a). Pe lângă promovarea unei culturi a durabilității în școli, se are în vedere, de asemenea, integrarea conceptului de învățare pentru durabilitate în formarea inițială și continuă a cadrelor didactice. Învățarea pentru durabilitate este deja un subiect trans-curricular [de exemplu, în cadrul unor discipline precum geografia, educația socială, educația civică (Comisia Europeană, 2024a)] și este predată, de asemenea, în cadrul unor discipline specifice, cum ar fi opționalul „Educația pentru schimbările climatice”. Pentru al doilea an consecutiv, toate școlile și unitățile de învățământ preșcolar au organizat o „săptămână verde” pe teme legate de climă. Începând din mai 2024, se

pilotează o abordare a durabilității la ‘nivelul întregii școli’. În 2024, Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România (ANOSR) a desfășurat o campanie specifică, care a concluzionat că numărul inițiativelor relevante din învățământul superior este din ce în ce mai mare; cu toate acestea, foarte puține universități dispun de strategii specifice și își dezvoltă propriul sistem de monitorizare periodică a durabilității (ANOSR 2024).

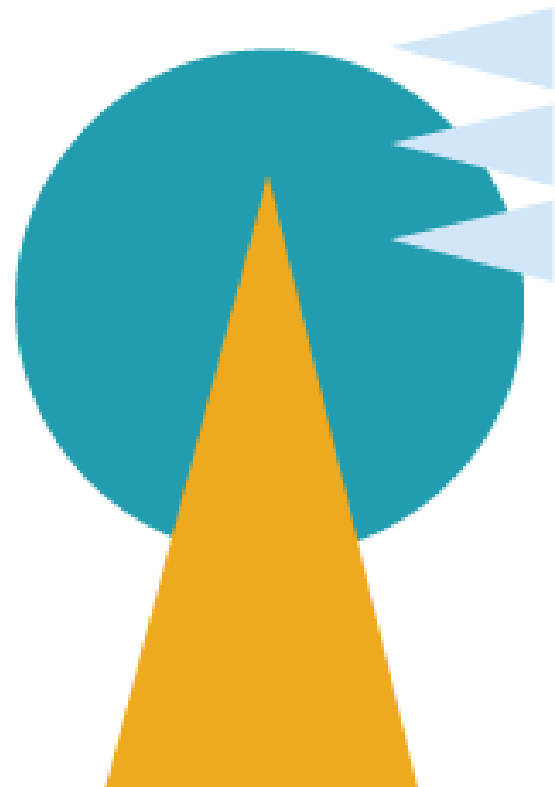
Există posibilități de a îmbunătăți cunoștințele elevilor din România cu privire la dezvoltarea durabilă. Studiul internațional privind educația civică și cetățenească (ICCS) din 2022, care precedă Strategia din 2023 și acțiunile ulterioare, a arătat că 41,2 % dintre școlile participante la sondaj au oferit tuturor sau aproape tuturor elevilor de clasa a VIII-a oportunități de a participa la activități legate de durabilitatea mediului (UE-17¹: 48 %) (Schulz et al., 2023).

¹ La studiul ICCS 2022 au participat în total 17 sisteme de învățământ din UE. Pentru informații suplimentare, a se vedea volumul 1 capitolul 1.

52,1 % dintre cadrele didactice din România chestionate au declarat că au participat la cursuri de formare pentru a aborda aspecte legate de mediu în cadrul pregătirii lor inițiale sau a dezvoltării lor profesionale continue (UE-17: 53 %). În cadrul studiului ICCS, elevii din România au obținut un punctaj sub media de la nivelul UE-17 în ceea ce privește cunoștințele în materie de dezvoltare durabilă².

Fondurile UE sprijină dezvoltarea competențelor și aptitudinilor verzi. România înființează o rețea de școli verzi care îmbină infrastructura verde cu programe de învățământ și metode de predare axate în mare parte pe învățarea pentru durabilitate. În cadrul planului național de redresare și reziliență (PNRR), se acordă sprijin pentru renovări (de exemplu, izolație termică, panouri solare, laboratoare de științele naturii, spații verzi și instalații pentru colectarea selectivă a deșeurilor), pentru construirea de școli noi și pentru achiziționarea a peste 1 200 de microbuze electrice, în special pentru elevii din zone izolate. De asemenea, proiectul RE-CRED (a se vedea secțiunea 3), finanțat prin Fondul social european Plus (FSE+), vizează, pe lângă prioritățile sale, și consolidarea competențelor verzi în cadrul programelor de învățământ.

Dezvoltarea aptitudinilor pentru economia verde prin educația și formarea profesională (EFP) inițială și continuă capătă avânt. În 2023, Ministerul Educației a elaborat standarde și programe de formare profesională pentru cinci noi calificări „verzi”, printre care se numără „electrician pentru sisteme fotovoltaice” și „grădinar urban”. PNRR contribuie la modernizarea EFP, inclusiv în sectorul agroalimentar, aceasta fiind esențială pentru încurajarea practicilor agricole durabile. În plus, în domeniul construcțiilor, autoritățile din domeniul muncii derulează în prezent un proiect-pilot privind conturile personale de învățare pe tot parcursul vieții pentru a facilita programele de perfecționare. Prin componenta REPowerEU a PNRR, până la sfârșitul anului 2024 urmează să fie elaborate sau actualizate standarde ocupaționale în domeniul producției de energie din surse regenerabile, iar până în 2026 vor fi organizate cursuri de formare pentru un număr de cel puțin 4 000 de lucrători care își desfășoară activitatea în domeniul producției de energie din surse regenerabile. Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018-2025 este în vigoare, însă ar trebui actualizată, având în vedere nevoile în evoluție rapidă ale economiei verzi.

² 471,6 puncte (UE-17: 506,7 puncte), ceea ce înseamnă că înțeleg principiile fundamentale și conceptele generale care stau la baza învățării pentru durabilitate, însă cunoștințele lor au un grad mai scăzut de specificitate. Calcule ale Comisiei Europene (Centrul Comun de Cercetare), bazate pe o extragere specială a datelor din Studiul 2022 privind educația civică și cetățenească internațională, realizat de AIE.

2. Educația și îngrijirea timpurie

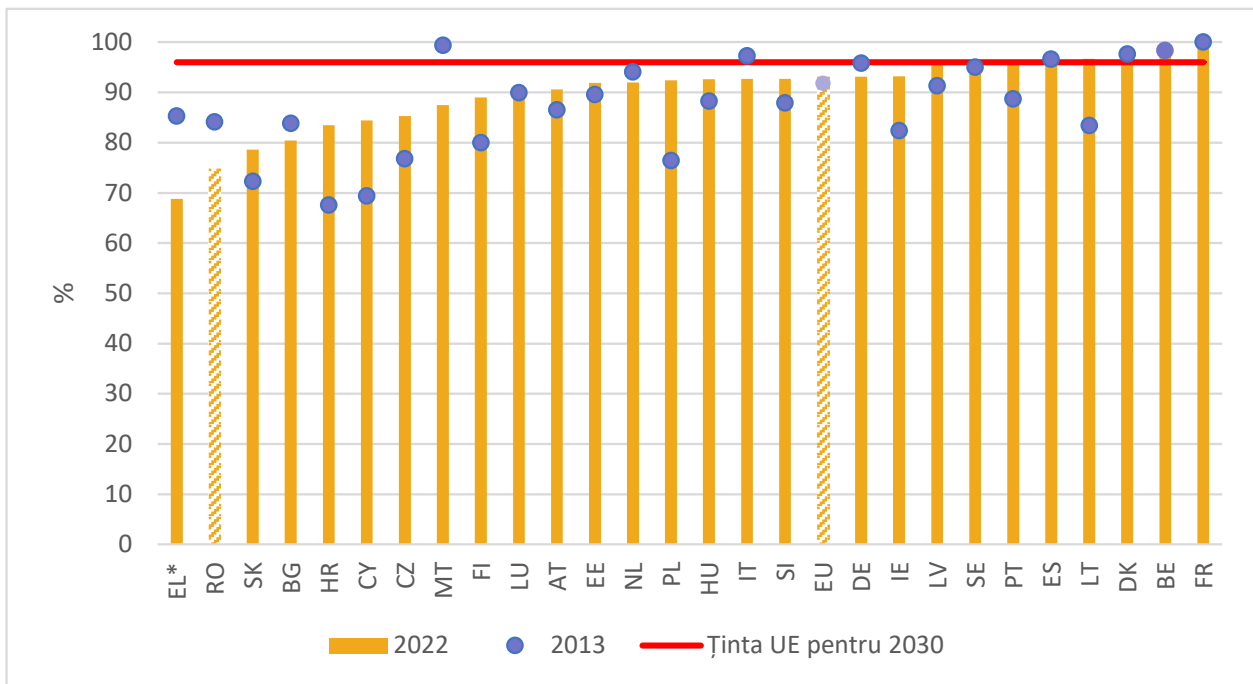
Rata de participare la educația și îngrijirea timpurie a copiilor cu vârsta peste 3 ani este scăzută și în scădere, dar se depun unele eforturi pentru a îmbunătăți situația. În 2022, rata de înscriere în rândul copiilor cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta de începere a învățământului primar obligatoriu a scăzut la 74,8 % sau cu 0,8 puncte procentuale comparativ cu anul anterior³ și cu 9,8 puncte procentuale comparativ cu 2015. Rata de participare în cazul României se situează cu mult sub media UE (93,1 %) și sub ținta de la nivelul UE de 96 %, care trebuie atinsă până în 2030. Rata de participare este semnificativ mai scăzută în rândul comunității rome – rata de înscriere fiind de doar 27 % în 2021 (Agenția pentru Drepturi Fundamentale, 2022) – și în zonele rurale. Decalajul⁴ în ceea ce privește rata de participare dintre zonele urbane și

cele rurale, unde trăiește 43 % din populația României, se adâncește din cauza provocărilor socioeconomice și a celor legate de acces, inclusiv a distanțelor lungi de mers pe jos între casă și grădiniță (Ministerul Educației, 2023b). Finanțarea acordată prin PNRR vizează înființarea a cel puțin 90 de servicii complementare de educație timpurie în localități izolate și defavorizate, în timp ce finanțarea acordată prin FSE+ sprijină extinderea serviciilor de educație timpurie. PNRR include, de asemenea, un program la scară largă de formare a cadrelor didactice, care este în prezent în curs de elaborare, menit să contribuie la punerea în aplicare a programei de învățământ specifice și la monitorizarea calității.

³ Eurostat: educ_uoe_enra21.

⁴ În perioada 2022-2023, rata brută de înscriere în rândul copiilor cu vârste cuprinse între 3 și 5 ani a fost de 73 % în zonele rurale, comparativ cu 95,1 % în zonele urbane.

Figura 1: Participarea copiilor cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta de începere a învățământului obligatoriu în 2013 și 2022 (%)

Sursa: Eurostat: educ_uae_enra21.

Rata de participare a copiilor cu vârsta sub 3 ani este scăzută, dar se îmbunătățește. În 2023, 12,3 % dintre copiii cu vârste cuprinse între 0 și 3 ani din România au beneficiat de servicii formale de îngrijire a copiilor⁵. Cifra este scăzută în comparație cu media UE de 37,4 % și cu obiectivul național de la Barcelona al României de 22,5 %, care trebuie atins până în 2030. Cu toate acestea, numărul instituțiilor care furnizează servicii pentru copii cu vârsta sub 3 ani este în creștere (Ministerul Educației, 2023b). Se preconizează că finanțarea acordată prin PNRR va contribui la înființarea unui număr de cel puțin 110 creșe.

⁵ Eurostat: ILC_CAINDFORMAL_.

3. Educația școlară

Nivelul competențelor de bază în rândul tinerilor din România este scăzut, având consecințe asupra competitivității, ocupării forței de muncă și potențialului de inovare din țară. Conform Programului OCDE pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA) din 2022, 48,6 % dintre tinerii în vârstă de 15 ani din România nu ating nivelul minim de competență la matematică, 41,7 % au rezultate slabe la citire, iar 44 % la științe (OCDE, 2023a). Ponderea tinerilor cu rezultate slabe este printre cele mai ridicate din UE și cu mult peste mediile UE, care s-au înrăutățit, la rândul lor, ajungând la 29,5 % la matematică, 26,2 % la citire și 24,2 % la științe. În plus, ponderea scăzută a elevilor din România cu performanțe de top la testul PISA reprezintă un alt obstacol în calea creșterii productivității și a capacității de inovare în viitor (4,0 % la matematică comparativ cu media UE de 7,9 %, 2,0 % la citire (UE: 6,5 %) și 1,4 % la științe (UE: 6,9 %)). Ponderea elevilor cu un nivel insuficient de competențe de bază a crescut semnificativ comparativ cu anul 2012, în special la matematică (7,7 puncte procentuale, UE: 7,3 puncte procentuale) și științe (6,7 puncte procentuale, UE: 7,4 puncte procentuale), înregistrându-se o înrăutățire vizibilă a situației și la citire (4,5 puncte procentuale, UE: 8,2 puncte procentuale) (Comisia Europeană, 2024b). Creșterea ponderii rezultatelor slabe în rândul elevilor din România a fost mai puțin semnificativă în comparație cu anul 2018. În plus, doar 47,5 % dintre elevii cu vârste cuprinse între 16 și 19 ani au competențe digitale de bază sau peste cele de bază (UE: 66,4 %⁶).

⁶ Eurostat: [isoc_sk_dskl_i21_custom_11612258].

Rezultatele slabe înregistrate la testele PISA în cazul României reflectă provocări structurale în ceea ce privește calitatea și echitatea educației și formării. În timp, subfinanțarea educației a avut un impact negativ asupra atractivității profesiei și a rezultatelor învățării. Cea mai mare parte dintre actualele cadre didactice care își desfășoară activitatea în școlile din România au beneficiat doar într-o mică măsură de pregătire pedagogică în cadrul formării inițiale (OCDE, 2017; OCDE, 2020). Studiile anterioare au arătat că, deși cadrele didactice din România au participat periodic la cursuri de formare, ei percep cursurile oferite ca fiind insuficient adaptate la nevoile lor (IȘE, 2018). Punerea în aplicare eficace a programelor de învățământ bazate pe competențe din 2013 la nivelul învățământului primar și al învățământului secundar inferior a fost afectată de întârzieri în ceea ce privește formarea aferentă a cadrelor didactice și de o monitorizare deficitară. În plus, complexitatea programei de învățământ la nivelul învățământului secundar inferior prezintă provocări, în special în zonele rurale, unde cadrele didactice acoperă adesea mai multe discipline pentru a-și asigura o normă de predare completă. În special, dezavantajele educaționale asociate cu rata riscului de sărăcie sau de excludere din România, care este cea mai mare din UE (34,4 % în 2022 comparativ cu rata de la nivelul UE de 21,6 %) au un impact negativ asupra rezultatelor. 57,8 % dintre elevii din cea mai săracă cuartilă nu ating simultan un nivel minim de competență la matematică, citire și științe, comparativ

cu doar 9 % dintre colegii lor mai avantajați. Jumătate dintre copiii romi frecventează școli segregate în care toți elevii sau majoritatea acestora sunt romi (Agenția pentru Drepturi Fundamentale, 2022). În plus, incidența bullying-ului și a distragerii atenției cauzate de utilizarea telefoanelor mobile ar putea afecta, de asemenea, rezultatele.

Fragmentarea rețelei școlare afectează rezultatele învățării și eficiența cheltuielilor în domeniul educației. În anul școlar 2022-2023, 7 386 de școli sau 45 % din numărul total al școlilor și-au desfășurat activitatea cu mai puțin de 50 de copii (Ministerul Finanțelor, 2023), iar 3 509 școli aveau mai puțin de 20 de elevi. În general, școlile mici se confruntă cu dificultăți în a oferi o educație de calitate din cauza deficitelor de cadre didactice și de echipamente. Aceste școli sunt situate în principal în zonele rurale, fiind unități-satelit, iar majoritatea (78 %) sunt grădinițe unde sunt înscriși aproximativ 123 000 de copii preșcolari (aproape un sfert din numărul total de copii preșcolari⁷). Școlile mici sunt răspândite pe teritoriul unui număr de 4 705 localități dintre care 4 197 sunt sate, iar 32 % dintre aceste sate au mai mult de două școli mici, situate aproape una de cealaltă. Deși este necesară continuarea consolidării rețelei școlare, trebuie luate în considerare provocările în materie de echitate.

Măsurile recente vizează îmbunătățirea rezultatelor educaționale. România elaborează în prezent un program național de îmbunătățire a competențelor-cheie (a se vedea caseta 1). Prin intermediul proiectului RE-CRED, FSE+ va contribui la punerea în aplicare a reformei programei de învățământ planificată pentru învățământul secundar superior, în special în ceea ce privește formarea necesară a cadrelor didactice. În plus, Instrumentul de sprijin tehnic al UE va ajuta România să îmbunătățească modul în care monitorizează aplicarea programei de învățământ la nivel local, județean și central. Vor fi dezvoltate în cadrul proiectului practici de învățare, precum și capacitățile școlilor de a promova predarea și învățarea eficiente.

⁷ Calcule bazate pe informațiile furnizate de Institutul Național de Statistică: SCL103A.

De asemenea, în cadrul PNRR se acordă sprijin pentru dezvoltarea resurselor educaționale deschise și favorabile incluziunii pentru elevi. Tot în cadrul PNRR se acordă finanțare pentru înființarea de laboratoare școlare, inclusiv de laboratoare pentru științe, precum și de laboratoare inteligente pentru învățarea competențelor digitale, cu scopul de a îmbunătăți rezultatele învățării. România a crescut numărul consilierilor școlari și a înființat birouri de consiliere în școlile de dimensiuni mici și mijlocii. A crescut, de asemenea, numărul de logopezi, de cadre didactice itinerante și de sprijin.

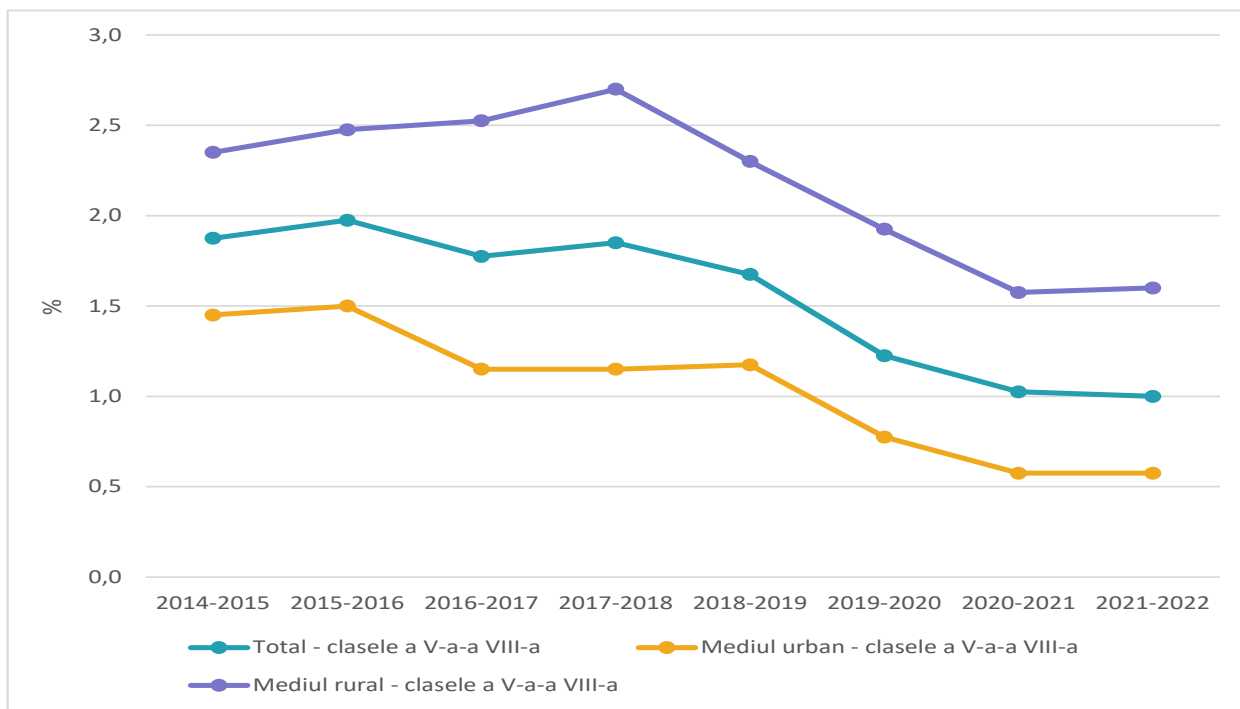
Rata de părăsire timpurie a școlii se menține la un nivel ridicat. În 2023, procentul persoanelor cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au părăsit timpuriu școala a crescut ușor, ajungând la 16,6 %⁸. Această cifră este cu mult peste media UE (9,5 %) și peste ținta de la nivelul UE de sub 9 %, care trebuie atinsă până în 2030. Rata de părăsire timpurie a școlii se menține la un nivel deosebit de ridicat în zonele rurale (27,5 %)⁹, dar și în orașe mici și suburbii (14,3 %), comparativ cu doar 3,3 % în orașele mari, și este, de asemenea, ridicată în rândul romilor (Agenția pentru Drepturi Fundamentale, 2022). Deși ratele anuale ale abandonului școlar au scăzut în cursul ultimilor zece ani, acestea se mențin ridicate și sunt de peste două ori mai mari în zonele rurale. În comparație cu perioada de la începutul pandemiei, ratele abandonului școlar au crescut în zonele rurale la începutul învățământului primar (clasele pregătitoare și clasa I¹⁰) (Ministerul Educației, 2023b), ceea ce impune adoptarea unor măsuri pentru îmbunătățirea învățării de bază și furnizarea de educație remedială. În același timp, scăderea recentă a ratelor abandonului școlar înregistrată în învățământul secundar inferior (a se vedea figura 2) poate fi legată de măsurile recente, inclusiv măsurile de educație remedială finanțate de UE. Bursele sociale și programul „Masa caldă” vizează, de asemenea, combaterea părăsirii timpurii a școlii.

⁸ Eurostat: edat_lfse_14.

⁹ Eurostat: edat_lfse_30.

¹⁰ De la 2,1 % în anul școlar 2019-2020 la 2,7 % în anul școlar 2021-2022 pentru clasa pregătitoare și de la 2,9 % în anul școlar 2019-2020 la 3,8 % în anul școlar 2021-2022 pentru clasa I.

Figura 2: Rata medie anuală a abandonului școlar în învățământul secundar inferior (clasele a V-a-a VIII-a), între anii școlari 2014-2015 și 2021-2022 (%)

Sursa: Date calculate de Ministerul Educației pe baza informațiilor furnizate de Institutul Național de Statistică, 2015-2023.

Punerea în aplicare a Programului național pentru reducerea abandonului școlar este în plină desfășurare, cu sprijin acordat prin PNRR. Peste 2 250 de școli care au un număr mare de elevi expuși riscului de abandon școlar au primit granturi pentru prevenirea abandonului școlar prin organizarea de măsuri de educație remedială și de sprijin social, precum și de activități extrașcolare. Un sprijin similar din FSE+ pentru învățământul primar este planificat pentru perioada 2021-2027. Cu toate acestea, având în vedere că 24 % dintre copiii din zonele rurale și 14 % dintre copiii din zonele urbane nu sunt integrați în sistemul de învățământ (Ministerul Finanțelor, 2023), sunt necesare măsuri specifice pentru înscrierea și reintegrarea copiilor în sistemul de învățământ.

Punerea în aplicare eficace a noii legi a învățământului preuniversitar este esențială pentru abordarea provocărilor cu care se

confruntă profesia de cadru didactic. Noua lege a introdus obligația ca noile cadre didactice să urmeze un program de masterat în pedagogie, un sistem revizuit de dezvoltare profesională continuă și un nou cadru de competențe pentru cadrele didactice care să ofere orientări cu privire la formarea, dezvoltarea carierei și certificarea cadrelor didactice (a se vedea Comisia Europeană, 2023). Tendințele de îmbătrânire în rândul cadrelor didactice din România sunt mai puțin pronunțate decât media de la nivelul UE. În 2022, doar 16,3 % dintre cadrele didactice din România aveau vârsta de 55 de ani (media UE: 24,8 %). În urma unei greve la nivel național, salariile cadrelor didactice au crescut în medie cu 25 % în 2023, crescând din nou la începutul anului 2024. Prin urmare, în martie 2024 salariul mediu din sectorul educației a crescut până la 113 % din media de la nivel național, comparativ cu 93 % înainte de grevă¹¹.

¹¹ Institutul Național de Statistică: FOM107D, date pentru luna aprilie 2023.

Caseta 1: Programul național de prevenire și reducere a analfabetismului funcțional

Programul constă în intervenții integrate menite să îmbunătățească competențele de bază la citire, matematică, știință, educație civică și educație digitală în rândul elevilor din învățământul primar și secundar inferior.

Un proiect cofinanțat prin FSE+ va pune în aplicare unele dintre componentele programului, acoperind cinci activități principale: 1) analizarea situației alfabetizării funcționale, 2) dezvoltarea unei platforme digitale pentru derularea de programe de formare și acordarea de asistență cadrelor didactice, 3) elaborarea unor standarde de învățare și evaluare a alfabetizării funcționale, 4) organizarea de programe de formare pentru cadrele didactice și formatori și 5) testarea unor mecanisme de intervenție în școlile-pilot. Peste 30 000 de cadre didactice vor participa la programe de formare cu scopul de a-și spori capacitatea de a concepe și de a desfășura activități eficiente de predare-învățare-evaluare, iar 15 000 de elevi vor beneficia în mod direct de pe urma activităților.

În cadrul a 47 de școli-pilot, vor fi testate mecanisme de intervenție axate pe educația remedială, pe mentorat pentru cadrele didactice și pe servicii de consiliere adresate unui număr de 300 de părinți, cu scopul de a extinde aceste măsuri la nivel național.

Proiectul se va desfășura în perioada 2024-2028, beneficiind de un buget în valoare de 42 de milioane EUR.

Realizarea ambițiilor legislației privind învățământul preuniversitar necesită luarea unor decizii strategice de consolidare a sistemelor de guvernare, de evaluare și de sprijin. Un raport tehnic (OCDE, 2024) elaborat în cadrul instrumentului de sprijin tehnic al UE are ca scop să ofere Ministerului Educației orientări cu privire la punerea în aplicare a unor aspecte principale din Legea învățământului preuniversitar. În cadrul raportului sunt formulate recomandări pentru asigurarea îndeplinirii eficiente a noului rol de inspecție al agenției de asigurare a calității și a rolului de sprijin preconizat al inspectoratelor. În cadrul raportului se subliniază necesitatea de a revizui mecanismele de finanțare și de sprijinire a școlilor pentru promovarea priorităților de politică, precum și necesitatea de a reorganiza rețeaua școlară. În ceea ce privește predarea, în cadrul raportului se recomandă revizuirea sistemului de salarizare a cadrelor didactice pentru a consolida legătura dintre responsabilitate și performanță, și nu pentru a reflecta vechimea în muncă, precum și

regândirea gradației de merit, care stimulează practici ce subminează predarea centrată pe elev. În cadrul raportului se sugerează, de asemenea, reducerea complexității bonusurilor suplimentare acordate cadrelor didactice și revizuirea reformelor planificate legate de certificarea și de evaluarea pentru promovare a cadrelor didactice, astfel încât să fie mai axate pe practica didactică. Sunt propuse, de asemenea, măsuri de consolidare și extindere a sistemului național de mentorat al cadrelor didactice și de dezvoltare a unei culturi a dezvoltării profesionale ghidate de profesori. În plus, raportul propune modalități de dezvoltare a sistemului de monitorizare și evaluare, inclusiv prin intermediul indicatorilor de performanță, prin îmbunătățirea practicilor de raportare și prin adaptarea evaluărilor naționale pentru a corespunde scopului urmărit. Reforma guvernării sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea cadrelor de conducere și a inspectorilor sunt puse în aplicare cu sprijinul acordat prin PNRR.

4. Învățământul și formarea profesională

Există provocări în ceea ce privește asigurarea calității educației și formării profesionale (EFP).

În 2022, 61,7 % dintre elevii din învățământul mediu erau înscriși în programe de formare profesională, peste media UE de 52,4 %¹². Pentru a încuraja participarea la programele EFP, elevii care aleg această rută și care îndeplinesc condițiile minime privind frecvența și rezultatele școlare primesc o bursă tehnologică lunară. Valoarea bursei a crescut cu 50 %, ajungând la 300 RON. Peste 82 500 de elevi beneficiau de această bursă la începutul anului școlar 2023-2024. În ciuda acestui stimulent, rata abandonului școlar în rândul elevilor din filiera tehnologică este în continuare semnificativ mai mare decât la nivelul filierei teoretice (Ministerul Educației, 2023b). În plus, rezultatele la testele PISA arată un decalaj mare în materie de performanță între elevii din filiera teoretică și cei din învățământul tehnologic.

România ia măsuri pentru a îmbunătăți relevanța EFP pe piața muncii. În 2023, doar 66,2 % dintre proaspeții absolvenți erau angajați, sub media UE de 81 %¹³. Asigurarea creșterii numărului de absolvenți ai programelor de EFP care beneficiază de învățare la locul de muncă pe parcursul formării lor (în 2023, doar 8,1 % dintre absolvenți au beneficiat de o astfel de pregătire comparativ cu

media UE de 64,5 %) este esențială pentru a le îmbunătăți perspectivele de angajare după absolvire. În anul școlar 2022-2023, au fost încheiate 4 207 contracte de parteneriat între școlile EFP și operatorii economici, acest număr înregistrând o creștere după o scădere accentuată în perioada pandemiei. Contractele de parteneriat vizează îmbunătățirea cooperării dintre instituțiile EFP și piața muncii și includ furnizarea de resurse umane și materiale în scopul pregătirii elevilor pentru viitoarele lor ocupații. În 2023, a fost lansată o cerere de propuneri pentru acordarea de sprijin din cadrul FSE+ în valoare de 100 de milioane EUR în vederea organizării de stagii de pregătire pentru un număr de peste 40 000 de elevi din învățământul profesional, tehnic și dual.

Un mecanism de previzionare a competențelor funcționează din decembrie 2023, permițând o mai bună adaptare a ofertei de EFP la nevoile economiei.

Prin intermediul proiectului ReCONNECT finanțat prin FSE, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a dezvoltat un sistem de informații privind competențele, care include monitorizarea absolvenților programelor EFP, anticiparea nevoilor în materie de competențe, precum și monitorizarea și evaluarea măsurilor active de ocupare a forței de muncă și a politicilor EFP. În prezent, este esențial ca autoritățile implicate în sistemul EFP să utilizeze aceste resurse pentru a sprijini reformele bazate pe date concrete și pentru a corela mai bine oferta de EFP cu nevoile în schimbare rapidă de pe piața muncii.

¹² Eurostat: educ_uae_enra16. Învățământul mediu se referă la combinația dintre învățământul secundar superior și învățământul terțiar non-universitar.

¹³ Eurostat: edat_lfse24.

5. Învățământul superior

Ponderea absolvenților învățământului terțiar este scăzută. În 2023, procentul persoanelor cu vârste cuprinse între 25 și 34 de ani cu studii superioare a scăzut la 22,5 %. Acest procent este semnificativ mai scăzut decât media UE de 43,1 %¹⁴ și ținta de la nivelul UE de 45 %. Spre deosebire de tendințele ascendente înregistrate la nivel european, rata de absolvire a învățământului terțiar nu s-a îmbunătățit în ultimul deceniu. Aceasta este limitată de nivelul redus de participare în învățământul superior, de ratele ridicate ale abandonului școlar în cadrul programelor universitare¹⁵ și de emigrare. Până în anul universitar 2019-2020, rata de absolvire a programelor de licență a înregistrat o ușoară tendință ascendentă, dar a scăzut într-o oarecare măsură în perioadele de învățare la distanță¹⁶, în timp ce ratele abandonului școlar și repetării anului școlar au înregistrat o ușoară creștere în timpul pandemiei (Ministerul Educației, 2023c). În 2022, ponderea absolvenților de științe, tehnologie, inginerie și matematică (STIM) a fost de doar 18,6 la 1 000 de persoane cu vârste cuprinse între 20 și

29 de ani (UE: 23,0), în pofida unei ponderi relativ ridicate a absolvenților de STIM.

Participarea la învățământul superior se îmbunătățește ușor, dar rămâne redusă din cauza unor factori de natură structurală. În anul universitar 2022-2023, ponderea persoanelor cu vârste cuprinse între 19 și 23 de ani care urmau studii superioare a fost de 43 %. În pofida unei îmbunătățiri înregistrate în ultimii ani, rata de participare s-a menținut redusă din cauza persistenței ratei de părăsire timpurie a școlii și a procentului încă considerabil al elevilor care nu au susținut bacalaureatul, mediul socioeconomic numărându-se printre factorii determinanți importanți (Unitatea de cercetare în domeniul educației, 2023). Nivelurile scăzute ale educației parentale și nivelurile reduse de implicare a părinților constituie factori suplimentari care conduc la pierderea interesului pentru activitățile școlare și la lipsa participării la aceste activități. Cu toate acestea, rata de promovare a examenului de bacalaureat a crescut¹⁷. Două noi programe naționale vizează îmbunătățirea ratelor de participare și reducerea abandonului școlar în

¹⁴ Eurostat: edat_lfse_03.

¹⁵ În 2015, 48 % din cohorta celor care au început un program de licență au abandonat studiile (UEFISCDI, 2022).

¹⁶ De la 87,9 % în anul universitar 2019-2020 la 85,2 % în anul universitar 2021-2022.

¹⁷ În 2024, 78,2 % dintre cei care au susținut acest examen în sesiunea din iulie au obținut o notă de trecere.

învățământul superior (a se vedea caseta 2). În același timp, ponderea studenților străini a crescut la 7,4 % în 2022, cu 4,5 puncte procentuale mai mult comparativ cu 2014 (Ministerul Educației, 2023c). Calculele¹⁸ arată că, în 2022, 5,7 % dintre absolvenții de învățământ terțiar din România au obținut diploma în străinătate. Dintre cei care au studiat în România, doar 1,0 % au mers în străinătate pentru o perioadă scurtă pe parcursul studiilor, comparativ cu media UE de 6,7 %.

Măsurile recente vizează îmbunătățirea calității învățământului superior și a relevanței acestuia pe piața muncii. Pentru a realiza parcursul dual complet, de la învățământul secundar superior la învățământul terțiar, România a lansat un proiect-pilot care se adresează consorțiilor pentru învățământ dual cu scopul de a facilita cooperarea dintre universități, liceele de EFP, școlile profesionale și angajatori. În prezent,

sunt în curs de înființare 29 de consorții, inclusiv cu finanțare din PNRR. (Ministerul Educației 2023c). În cadrul PNRR, 61 de universități sau 70 % din totalul universităților din România au beneficiat de granturi pentru digitalizare menite, printre altele, să îmbunătățească ecosistemul digital, să faciliteze revizuirea programei de învățământ și să îmbunătățească competențele digitale ale personalului și ale studenților. Au fost luate măsuri pentru a consolida etica academică și pentru a pune în aplicare un sistem de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților. În plus, cu sprijin acordat prin PNRR, se extind și se modernizează cantinele, căminele studențești, precum și locurile de recreere și de lectură. FSE+ oferă, de asemenea, sprijin pentru a spori gradul de internaționalizare a învățământului superior și pentru a actualiza oferta educațională în funcție de cerințele de pe piața muncii.

Caseta 2: Două programe naționale introduse prin Legea învățământului superior și sprijinite prin FSE+ vizează îmbunătățirea accesului studenților defavorizați și reducerea abandonului școlar

România a început recent să pună în aplicare programul național „Primul student din familie”. Cu o valoare de 104 milioane EUR (care include 88 de milioane EUR din FSE+), programul se adresează elevilor care provin din familii cu un nivel scăzut de calificare și din medii defavorizate, inclusiv celor care provin din comunitatea romă. Se vor oferi programe de sprijin elevilor expuși riscului de a nu susține sau de a nu promova examenul de bacalaureat, precum și absolvenților de liceu care nu au promovat examenul de bacalaureat. Pentru a preveni abandonul școlar, programul va oferi burse, sprijin financiar pentru cazare și masă, orientare profesională și educație remedială. În plus, universitățile pot achiziționa echipamente informatice și instrumente educaționale pentru studenții cu dizabilități și cu nevoi educaționale speciale. FSE+ contribuie, de asemenea, la instituirea Programului Național de Reducere a Abandonului Universitar (4,6 milioane EUR), în special pentru a dezvolta și a pune în aplicare instrumente de monitorizare a tranziției către învățământul superior și a abandonului școlar, inclusiv evaluarea impactului. O platformă națională pentru raportarea unică în învățământul superior va sprijini politicile privind progresul și succesul în învățământul superior.

¹⁸ Sursă: calcule bazate pe datele din 2022 furnizate de Eurostat (UOE) și pe datele din 2021 furnizate de OCDE.

6. Învățarea în rândul adulților

Implicarea adulților în procesul de învățare se îmbunătățește, dar rata de participare diferă considerabil de la un grup de populație la altul. Rata de participare a adulților (cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani) la activități de învățare în ultimele 12 luni a crescut la 19,1 % în 2022 (comparativ cu 5,8 % în 2016), depășind astfel obiectivul național în materie de competențe pentru 2030 de 17,4 %. Cu toate acestea se situează în continuare doar la jumătate comparativ cu media UE (39,5 %) ¹⁹. Rata de participare este mult mai mare pentru cei care locuiesc în orașe (29,7 %), comparativ cu rata celor care locuiesc în zone rurale (11,2 %). Persoanele cu un nivel scăzut de calificare (ISCED 0-2) și cele aflate în afara pieței muncii participă foarte rar la activități de învățare (3,9 % și, respectiv, 6,4 %). Având în vedere creșterea cererii pentru competențe superioare pe piața muncii din România (Cedefop, 2023), este necesară o intensificare de urgență a măsurilor de activare a competențelor pentru a evita noi deficite de forță de muncă, în special în ceea ce privește competențele digitale. În paralel, persoanele cu un nivel scăzut de calificări se confruntă cu provocări din ce în ce mai mari (și anume rata șomajului este în creștere în cazul acestui grup de persoane), ceea ce evidențiază necesitatea adoptării unor politici în materie de competențe care să vizeze grupurile dezavantajate și să prevină agravarea inegalităților. Prin intermediul proiectului finanțat din FSE+ intitulat „Pachet de bază pentru persoanele fără/cu nivel scăzut de formare” ²⁰, lansat în 2024, se preconizează că un număr de aproximativ 45 000 de persoane vor beneficia de servicii personalizate pentru a le ajuta să dobândească competențe de bază la limba română, la matematică și digitale.

¹⁹ Eurostat: [Anketa pala edukacia e phurenge- participacia ande edukacia thaj treningo bi te lel pes sama pala treningo pe buti](#). Informații suplimentare sunt disponibile la adresa: <https://oportunitati-ue.gov.ro/apel/pachet-de-baza-pentru-persoanele-fara-cu-nivel-scazut-de-formare/>

România a elaborat un cadru strategic care stabilește prioritățile, obiectivele și măsurile în ceea ce privește învățarea în rândul adulților. Guvernul a adoptat recent două strategii naționale pentru acest sector: în decembrie 2023, Strategia națională pentru formarea adulților în perioada 2024-2027 (Ministerul Muncii și Solidarității Sociale), iar în mai 2024, Strategia Națională pentru Educația Continuă a Adulților 2024-2030 (Ministerul Educației). Ca urmare a guvernancei separate din cadrul sectorului, au fost elaborate două strategii distincte pentru a permite punerea în aplicare de către fiecare minister. Complementaritatea a fost asigurată prin stabilirea unor obiective și a unui cadru de politică comune, cum ar fi Agenda europeană pentru competențe, precum și printr-o cooperare strânsă între ministere pe parcursul procesului de elaborare. Ambele strategii pun un accent deosebit pe perfecționarea grupurilor dezavantajate și subreprezentate pe piața muncii, precum și pe dezvoltarea competențelor verzi și digitale. Cu toate acestea, răspunsurile în materie de politici constă în principal în proiecte cofinanțate de UE.

Bibliografie

ANOSR (2024), „Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România, Analiză privind politicile de mediu și sustenabilitate de la nivelul instituțiilor de învățământ superior din România”. <https://anosr.ro/wp-content/uploads/2024/01/Analiza-ANOSR-privind-politicile-de-mediu-si-sustenabilitate-de-la-nivelul-institutiilor-de-invatamant-superior-din-Romania-00.pdf>

Cedefop (2023), „Cedefop skills forecast for Romania” (Previțiuni ale Cedefop în materie de competențe pentru România). https://www.cedefop.europa.eu/files/skills_forecast_2023_romania.pdf

Unitatea de cercetare în educație (2023). „Neparticiparea elevilor la examenul de bacalaureat – sesiunea iunie 2023” <https://www.ise.ro/neparticipare-bacalaureat-sesiunea-iunie-2023>

Comisia Europeană (2023), Monitorul educației și formării: România. <https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/eb2fb21a-8cd8-11ee-8aa6-01aa75ed71a1/language-ro>

Comisia Europeană (2024a), Agenția Executivă Europeană pentru Educație și Cultură, „Learning for sustainability in Europe – Building competences and supporting teachers and schools – Eurydice report” (Învățarea pentru durabilitate în Europa – Consolidarea competențelor și sprijinirea cadrelor didactice și a școlilor – Raportul Eurydice), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2024. <https://data.europa.eu/doi/10.2797/81397>

Comisia Europeană (2024b), Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură, „The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU – An EU comparative analysis of the PISA 2022 results” (Dubla provocare a echității și excelenței în ceea ce privește competențele de bază în UE – O analiză comparativă la nivelul UE a rezultatelor PISA din 2022), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2024. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/881521>

Agenția pentru Drepturi Fundamentale (2022), Indicatori principali pentru cadrul strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor pentru perioada 2020-2030. http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-roma-survey-2021-main-results2_en.pdf

IȘE (2018), Institutul pentru Științe ale Educației, „Analiza de nevoi a cadrelor didactice din învățământul primar și gimnazial. Raport al investigației realizate în cadrul proiectului CRED”. <http://www.ise.ro/wp-content/uploads/2018/06/Raport-final-analiza-nevoi.pdf>

Ministerul Educației (2023a), „Strategia Națională privind Educația pentru mediu și schimbări climatice”. <https://www.edu.ro/sites/default/files/SNEM.pdf>

Ministerul Educației (2023b), „Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2022-2023”. https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2023/Transparenta/Rapoarte_sistem/Raport-Starea-invatamantului-preuniversitar-2022-2023.pdf

Ministerul Educației (2023c), „Raport privind starea învățământului superior din România 2022-2023”. Document disponibil la adresa: https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2023/Transparenta/Rapoarte_sistem/Raport-Starea-invatamantului-superior-2022-2023.pdf

Ministerul Finanțelor și Ministerul Educației (2023), „Raportul de analiză și eficiență a cheltuielilor publice în domeniul educației”. https://mfinanze.gov.ro/static/10/Mfp/buget/anexamemorandumeducatie_21122023.pdf

Schulz, W., Ainley J., Fraillon, J., Losito, B., Agrusti, G., Damiani, V., Friedman, T. (2023), Education for Citizenship in Times of Global Challenge, *IEA International Civic and Citizenship Education Study 2022 International Report (Revised Edition)*, International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), www.iea.nl/sites/default/files/2024-02/ICCS-2022-International-Report-Revised.pdf.

OCDE (2017), „Reviews of Evaluation and Assessment in Education” (Revizuirii ale evaluării și analizării în educație), Kitchen, H., et al., România 2017. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264274051-e>.

OCDE (2019), „TALIS 2018 Results (Volume I), Teachers and School Leaders as Lifelong Learners, TALIS” [Rezultatele studiului TALIS 2018 (volumul I): cadrele didactice și directorii unităților de învățământ în calitate de cursanți pe tot parcursul vieții], TALIS. <https://www.oecd.org/education/talis-2018-results-volume-i-1d0bc92a-en.htm>

OCDE (2020), „Improving the Teaching Profession in Romania” (Îmbunătățirea meseriei de profesor în România). https://www.oecd-ilibrary.org/education/improving-the-teaching-profession-in-romania_3b23e2c9-en.

OCDE (2023a), „PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education” [Rezultatele PISA din 2022 (volumul I): situația învățării și a echității în educație]. <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>

OCDE (2023b), România, „Factsheets: OECD, PISA 2022 Results” (Fișe informative: OCDE, Rezultatele PISA din 2022). https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en/romania_cfe329e8-en.html

OCDE (2024), Reforma învățământului preuniversitar în România: Consolidarea sistemelor de conducere, de evaluare și de sprijin. <https://www.oecd->

library.org/education/reforma-invatamantului-preuniversitar-in-romania_943c9230-ro.

UEFICSDI (2022), Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării, „Abandonul în învățământul superior românesc”. <https://uefiscdi.gov.ro/Publicatii-1>

Anexa: Structura sistemului de învățământ

[Structura sistemelor europene de învățământ \(europa.eu\)](http://europa.eu)

Sursa: Comisia Europeană/EACEA/Eurydice, „The structure of European education systems” (Structura sistemelor europene de învățământ), date și elemente vizuale furnizate de Eurydice, noiembrie 2024.

Vă rugăm să transmiteți eventualele observații
sau întrebări la adresa:
EAC-UNITE-A2@ec.europa.eu

GĂSIȚI INFORMAȚII DESPRE UE

Online

Informații despre Uniunea Europeană în toate limbile oficiale ale UE sunt disponibile pe site-ul Europa, la:
https://europa.eu/european-union/index_ro

Publicații ale UE

Puteți descărca sau comanda publicații ale UE gratuite și contra cost la adresa:
<https://op.europa.eu/ro/publications>. Mai multe exemplare ale publicațiilor gratuite pot fi obținute contactând Europe Direct sau centrul dumneavoastră local de informare (https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_ro).

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene